

Қазақстан Республикасының Гылым және жоғары білім министрлігі  
«Х.Досмухамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ  
Азияттық құқықтық ғандер кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАГДАРЛАМАСЫ

6B04201 - Құқықтану, 6B04203 - Халықаралық құқық  
білім беру бағдарламалары

Атырау, 2023

Казакстан Республикасының Еңбым және жигары білім министрлігі  
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАК



Бекіткемін  
Академиялық мөсөндер жөніндегі  
проектор А.Е. Чукуров  
202 ж.

### КОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАГДАРЛАМАСЫ

6B04201 - Күкшізу, 6B04203 - Халықаралық күкшік білім беру бағдарламалары  
студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды корытЫнды аттестаттауды еткізу срекелері  
негізінде жүргізілген (СМЖ №025)

Құрастыруыштар: Идресова У.Х., Айтмуханова Д.

Кафедра мажілісінде үсінген  
Хаттама № 6 от 09.01.2023 ж.

Кафедра меншерушісі Адилетова У.Х. Идресова

Факультеттің оку-адистемелік кеңесімен макулданған  
«24 01 2023» ж. Хаттама № 5

ООК төрагасы Адилетова Э.М. Адилетова

КЕЛІСІЛДІ  
Факультет деканы Адилетова Э.М. Адилетова

ББАСАждКК басшысы Адилетова Э.М. Адилетова

Университеттің оку-адистемелік кеңесімен макулданған  
«30 01 2023» ж. Хаттама № 3

### 1. КорытЫнды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

6B04201 - Күкшізу, 6B04203 - Халықаралық күкшік білім беру бағдарламалары  
бойынша бітірушілерді корытЫнды аттестаттау дипломдық жұмыстан/жобалардан басқа  
көсіп міндеттерін шешу теориялық дайындықты анықтауда мүмкіндік беретін оқу бағыты  
бойынша корытЫнды сұмиханды камтиды.

КорытЫнды аттестаттау мақсумын Азаматтық күкшік пәндер кафедрасы белгіледі  
және «Казакстан Республикасының азаматтық күкшік (жалын және ерекше білімдер)»,  
«Казакстан Республикасының азаматтық іс жүргізу қызығы», «Казакстан Республикасының  
енбек күкшік» оқу пәндері бойынша сұрақтарды камтиды.

### КорытЫнды аттестацийның мақсаты:

6B04201 - Күкшізу, 6B04203 - Халықаралық күкшік білім беру бағдарламалары  
бойынша оқыту бітірушінің көсіп міндеттерін орындауда дайындық деңгейін және онын  
дағырынын мемлекеттік білім стандартының талаптарына сойкестігін белгілеу.

Теориялық оқыту процесінде алған білімдері мен дағыларын бекітүте, практикалық  
тәжірибелі ментеруге, дипломдық біліктілік, ғылыми жұмыстарды аяқтау үшін материал  
жинаута икмелі.

### КорытЫнды аттестацийның міндеттері:

- білім беру стандартында және осы ББ бағдарламасында айқындалған  
қызыреттердің қалыптасу деңгейін тексеру, корытЫнды аттестаттау нотижелері бойынша  
біліктілік (аэреже) беру туралы шешім кабылдау және білім тұрады күжатты беру;  
студенттерден білім беру бағдарламасына дайындығын жақсартуға бағытталған үсіншістар  
жүргілеу.

- Нарықтық экономиканың дамуымен әлеуметтік-енбек, азаматтық-күкшік  
катаинастарды реттеу жағдайларында оғандағы оңайлықтардың жағдайларын  
көзметкерлердің күкшіктық сауаттылығы манады реал атқаралы, буд сайксесіннең  
нарығында білікті заңгерлердің сұранысын тудырады және күкшік саласында терен білім мен  
базалық дағылары бар заңгерлердің даярлау;

- Бүтінгі таңда Казакстандың геосоциалдық жағдайларынан көрсеткіштік  
шетелдік инвесторларды тартады, тәуелсіздік жылдары Казакстан Республикасы әлемдік  
сақратынан экономикалық белсенді катысушысы болды, тұрлі салаларда халықаралық  
шындықтастықтың жолға койды, тиісінше халықаралық жария катынастарды да, жеке  
күкшік, онын ишінде азаматтық, енбек, отбасылық, процестер күкшік нормаларын реттеу  
жағдайларда арты халықаралық күкшік саласының калыптарда даярлау;

- езінгі болашақ көсібінен әлеуметтік маңыздылығын түсінеді, сыйбайлас жемқорлық  
минез-құлданын тоғебүшілік танытады, күкшік пен занга құрметтеп көрайды, көсіп күкшіктық  
сананың жеткілікті деңгейіне не болады

- күкшіктық көзметтің нақты салаларында нормативтік күкшіктық актілерді білікті  
колданауда, көсіп көзметтің материалдық және іс жүргізу қызығынан нормаларын іске  
асыруға кабілетті

Негізгі білім беру бағдарламаларын жүргізу үшін оқу бағытында аттестаттау  
білім алушыларының міндетті корытЫнды аттестаттауы болып табылады.

6B04201 - Күкшізу, 6B04203 - Халықаралық күкшік білім беру бағдарламаларына  
сәйкес «КорытЫнды аттестаттау» блогы корытЫнды дайындықты және корытЫнды рәсімін, сондай-  
ақ корытЫнды сұмиханды тапсыруды қоса алғанда, бітіру біліктілік жұмысын дайындауды  
камтиды. КорытЫнды аттестаттауда білім алушылардың негізгі білім беру бағдарламаларын  
ментеру нотижелерінің мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сойкестігін  
анықтауда корытЫнды сұмиханды камтиды.

2. КорытЫнды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер  
КА барысында білім алушылар келесі құзыреттіліктерінің қалыптасқанын корсету  
түсін

КорытЫнды сұмихан:

- құрыстың жетекі рөлі, құық саласының қызметтік маңында, құық колдану, құық колдану тәжірибесі, құық жүйесінің срекшеліктері, Казакстан Республикасының құбындық жүйесі, заң шыгармашылығы, заң шыгармашылық қызметі туралы;
  - түлекгердің оку процесіндегі жинақталған бішімдерін, іскерліктері мен даярларын, қалыптасқан жағын мәдени және касиби құрылғылардың дәрежесін анықтау, білім алушының дайындақ деңгейін анықтау, олардың құбындық саласындағы езіндік жұмысына ықпал ететін практикалық даярларды, касиби құрылғылардың итеруі;
  - тылымы тәсілдер мен зерттеу қызметтін даярларын пайдалана отырып, студенттердің ез беттінде және шыгармашылықтың жұмыс істеу кабілетін дамыту
  - адам және адамсат құбындықтары мен бастандықтарын корғау нәтижелілігін арттыру;
  - көсіпкерлік және басқа да занга кайшы көзмейтін қызметтерді корғау және қолдау;
  - құық булушылықтын алдын алу;
  - азаматтық пен отансуйшілікке, мемлекеттік рөміздерді құрметтеуде, конституция мен когамға кайшы келетін жағдайларды қабылдамауда торбиеуден;
  - заң және құық тәртібин шығайту;
  - халықтың құбындық санасы мен құбындықтарын корғау;
  - адам мен адамзаттың құбындықтарын корғау.
  - озінің білімі мен курделі заның міншілдерді шешу кабілеттін қолданута, әзірлеуден нормалармен жұмыс істеуге, азаматтар мен заның тұлғалардың құбындықтарын корғаудың нысандары мен тәсіктерін білуге, жана және курделі илеяларды сынни талдаута, бағалауда және синтездеуге кабілеттілігін
  - озінің көсібін қызметтін бейніне сайкес нормативтік-құбындық актілерді әзірлеу кабілеттін не болута
  - алған білімдерінің негізінде құық субъектілердің заннаманы сактауды, нормативтік құбындық актілерді қолдану кабілеттін қамтамасыз етуде, көсіптик қызметте материалдық және процестік құық нормаларын іске асыруға
  - фактілер мен мән-жайларды заның түрле дүрсіс саралдауда кабілетті
  - заның қорхаттарды (тапан арызларды, отиштерді, шагымдарды, үйгарымдарды, шарттарды және т. б. жақсару) дайындауда даярларын ментеруге
  - нормативтік құбындық актілердің білікті түсінідірүте кабілетті
  - зерттеудің заннамаудың зерттеу міндеттердің көзінде, гылыми экспериментті жоспарлауда мен жүргозуда, зерттеу даярларын дамытуды, гылыми адебиеттерді сынни түрткідан тарадай блуди, материалды логикалық баяндауды, нәтижелерді шыгармашылықпен түсінуді және жашындауды менгерген жұмыс, корытындылар мен практикалық үсіністарды негізделсуз
  - қолданыстағы заннаманы сунатты талдауды;
  - профессор мен кубындыстарды зерттеудің қолданыстағы тұқырымдамаларын, теориясы мен адістерін сип-көзбен талдауды;
  - артурлі пондер бойынша менгерген білімді интеграциялауды, оларды жана белгісіз жағдайларда аналитикалық және басқарушылық моселелерді шешуде қолданути;
  - жана проблемалар мен жағдайларды шешуде креативті обласу және шыгармашылықпен карауда кабілетті;

#### **2.1. Әмбебап (базалық) үздіктердің көрсеткіштері (ӘК):**

Әмбебап (базалық құрылғылар) – маманың әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және еріккүштік қасиеттерге (білім, дагылар, қасиеттер мен кабілеттер) негізделген қасиби міндеттер жыныстығын шешу кабілеті.

- ақпаратты іздеуге, салын түркіздің талдауға және синтездеуге, тапсырмаларды шешуде жүйелі тәсілді колдануға кабілетті;
  - колданыстағы қызығылт нормаларға, колла бар ресурстар мен шектеулөргө сұйене отырып, койылған мактап шешібердің міндеттер ауқымын аныктай алады және оларды ишсүндің оңтүстік жолдарын таңдай алалы;
  - алеуметтік қарым-қатынасты жүзеге астыруға және ұжымдағы отарлар іске асмырга кабілетті;

- Казакстан Республикасының казак және орыс тілдерінде және шет тілдерінде аудынша және жаһаша түрдө іскерлік карым-қатынасты жүзеге асыруға кабиlettes;
  - алеуметтік-тарихи, этникалық және философиялық контексте когамның мәденинетаралық әртүрлілігін кабылдай алады;
  - ез уақытын басқаруға, емір бойы білім беру принциптеріне негізделген әзін-әзі дамышты трастториқсын күруга және жүзеге асыруға кабиlettes;
  - толықканды алеуметтік және қосаби қызметті камтамасыз ету үшін деңес дайындығынан тиисті деңгейлі сактайды алады;
  - қауілсіз емір суру жағдайларын жасауда және сақтауда кабиlettes, сонын шартынде төтенше жағдайлар кезинде.

## 2.2. Жалпындык күзүреттер (ЖКК)

Жалың көсібі құзыреттілік-маманың көсібін қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, даярлылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке касиеттер негізінде көсібі міндеттер жыныстығын шешу қабілеті.

- білім беру және касиби этика саласындағы нормативтік құбындық актілерге сәйкес касиби қызметті жүзеге асыруға кабілетті;
  - негізгі және косымша білім беру бағдарламаларын әзірлеуге көзісуга, олардың жеке құрамдастарын (сонын шінде акпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып) дамытуға кабілетті;
  - мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сәйкес білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру жағдайларында бар білім алушылардың бірлескен және жеке оқу-тағынелік қызметтің үйлімдастыруға кабілетті;
  - негізгі ұлттық құндылыктар негізінде оқушыларды рухани-адамгершілікке тәрбие ауду жүзеге асыруға кабілетті;
  - оқушылардың оқу нағызжерінің қалыптасуын бақылау мен бағалауда, оқудағы қындықтарды анықтауда және түзестеуде кабілетті;
  - оқытуды, дамытуды, тәрбие ауду, оның шінде ерекше білім беру жағдайларында бар оқушыларды дарапандыруға жағдайларда көзінде психологиялық-педагогикалық технологияларды касиби қызметте колдана алғады;
  - білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру шенберінде білім беру жағынастарына көзіншеулермен өзара әрекеттесе алғады;
  - ариалық ғылыми білімдер негізінде педагогикалық іс-әрекеттес жүзеге асыруға кабілетті.

### 2.3. Кәсіптік күшареттер (КК)

- Озинің көсібі қызыметтің бейніне сәйкес нормативтік-құқықтық актілерді әзірлеуге көтүсуга кабілетті;
  - дамыған құқықтық сана, құқықтық облау және құқықтық мәдениет негізінде көсібін қызыметті жүзеге асыру кабілетті;
  - заңға да сәйкес шешім кабылдау және заңды арекеттерді орнандау мүмкіндігі;
  - колданыстығы заңнамаға сәйкес фактілер мен мән жайларды заңды түрде дүрыс саралатуға кабілетті;
  - озинің көсібі практикалық қызыметтіңде құқықтық сипаттама нақты мәселелерді шешу үшін нормативтік-құқықтық актілерді еселе, іріктеу, талдау және колдануды болады;
  - құқықтық қызыметтің нақты саладарында нормативтік құқықтық актілерді білікті колдану, көсібін қызыметте материалдық және іс жүргізу құқықының нормаларын іске асыру кабілетті;
  - заңдық манызды акпарат алу даярлары және көнен беру даярлары болады;
  - заңнама мен қоюқ колдану практикасын таллай отырып, іс жүргізу құқаттарын жасауға кабілетті;
  - қазірі заманғы зерттеу адистемесін, міндеттерді қоюды, ғылыми экспериментті жоспарлап мен жүргізуіді, зерттеу даярларын дамытуды, ғылыми зәдебиеттерді сыйни тұрғыдан талдай білууды, материалды логикалық түрде баяндауды, жұмыс потижелерін шыгармашылықпен түсінуды және корытындылауды, корытындылар мен практикалық үсіністарды негіздеуді мөнгерген

### **3. Корытынды аттестаттуу колемі, күрүлүмү және мазмұны**

Университеттө корытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) коргау немесе кешенді сұмбаханды тапсыру түрінде откізіледі. Корытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредиттің куралы. КА ұзактығы – 6 айта.

Білім беру бағдарламасы бойынша корытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобана) дайындау және коргау;
- кешенді сұмбахан тапсыруға дайындық және тапсыру.

#### **3.1 Кешенді сұмбахан**

Кешенді сұмбаханың мақсаты – түлектің касиби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметті саласындағы практикалық мәселелерді шешуше кабілеттілігін анықтау. Кешенді сұмбахан алдында білім алушыларға корытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі. Емтихан материалдарын экономика және құқық факультеттің Фылыми кеңесі бекітеді. Емтихан билдеттеріне факультет дәканы мен кафедра меншегерүісінің кол коммітtee.

Корытынды сұмбахан билдеттер бойынша аудында, аттестаттау комиссиясының ашық отырысында откізіледі. Билдеттер бойынша сұмбахан отызу кезінде сұмбахан тапсырушыға жауап беруге дайындалу ушін 1 сағат беріледі. Емтихан билдеттін сұраптарына білім алушы концепциялік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырган тасымалттар бойынша білім алушының білім теренделігін анықтау мақсатында косымша сұраптар қоюға құқылды. Емтихан билдеттін сұраптарына аудында жауап беру ұзактығы 30 минуттан аспашу тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барыснан осы КА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген адебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

#### **3.2 Кешенді сұмбаханға шыгарылатын сұраптары бар пәндер тізбекі**

«Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы ғаланы және ерекше баландар»

1. Азаматтық құқық ұтмы, кітаптардың және басқа құқық салаларымен байланысы
2. Азаматтық құқықтың көтүншіліктері
3. Азаматтық құқықтарды жауап беру және коргау мәселелері
4. Азаматтар – азаматтық құқықтың көтүншіліктерін субъектілері ретінде
5. Занды тұлғалар ұтмы, түрлері және ұйымдық – құқықтық нысандары. Занды тұлғалардан күрүлүм және кайта күрүлүм
6. Занды тұлғалардан тарытуды мен бинкоттығының құқықтық мәселелері
7. Жеке көзіндердін банкроттық мәселелері
8. Тұтынушы құрығы және оны коргауды құқықтық реттеу мәселелері
9. Мемлекеттің және ақимшілік территориялық болшіктердің азаматтық құқықтың көтүншіліктерін көтүншіліктері
10. Азаматтық құқық объектілерінің ұтмы және оның түрлері
11. Жылжымаітын мүлікке құқықты мемлекеттік тіркеу мәселелері
12. Шаруашылық сертификат түсінігі, түрлері және басқару мәселелері
13. Ақиннерлік қотам түсінігі, түрлері және басқару мәселелері
14. Азаматтық зандардан тұлғаларға, уақыт көнітің мен территорияға байланысты асер ету
15. Шаруашылық жүргізу қырсындағы мемлекеттік қасіпорынның құқықтық режимі ерекшеліктері
16. Оңдрустік кооператив ұтмы, оның көрү және басқару мәселелері
17. Коммерциялық смес ұйымдар түсінігі, ұйымдық – құқықтық нысандары және көзметтері
18. Когамдық бірлестіктер ұтмы, қызметтің ерекшеліктері және оны құқықтық реттеу
19. Діннің бірлестіктер қызметтің мемлекеттік құқықтық реттеу мәселелері

20. Багалы қагаздар түсінігі, түрлері және багалы қагаздар нарығындағы қызметті жүзеге асыру тартібі

21. Мұліктік смес озіндік құқыктар және оны коргау
22. Мәмілдер туралы жалпы ережелер
23. Мәміле жаралығының салдарлары туралы жалпы ережелер
24. Өкілдік және сенингада туралы жалпы ережелер
25. Меншік құқығы түсінігі, түрлері, нағда болу және токтатылу негіздері. Меншік құқығын коргау тәсілдері
26. Азаматтық құқыктагы мерзімдерді белгілеу үтімі, түрлері және тартібі. Галап көю мерзімі
27. Қамкоршылық және корзиншылық институттарының мазмұны және оны азаматтық құқықта колдану
28. Шаруашылық жүргізу және оралымды басқару құқыктарының ерекшеліктері және оны жүзеге асыру мәселелері
29. Ортак меншік құқығы туралы жалпы ережелер.
30. Меншік құқығы мен оғе де заттық құқыктардың токтатылу
31. Миндеттемелер ұтмы және оның пайдасы болу негіздері. Миндеттемені орындау таланттары
32. Кепіл туралы жалпы ережелер
33. Кепіндік және кепіл болушылық мәселелері
34. Миндеттемені бұзғандыты ұтмы және жауапкершілік. Миндеттемені токтату
35. Шарт ұтмы, шарт жасау, озгерту және бузу негіздері
36. Сатып алу-сату шарттың түсінігі, түрлері, элементтері және таралттардың құқыктары мен миндеттері
37. Тауар жеткізілімі шарты: мазмұны, таланттары және оны камтамасыз студін құқыктық адистері
38. Айырбас шарты туралы жалпы ережелер
39. Сыйғы тарту шарты және шарттан тұындаітын миндеттемелер
40. Рента шарты: ұтмы, түрлері және рента шартынан тұындаітын миндеттемелер
41. Лизинг шарттың мәні және лизинг шарттан тұындаітын миндеттемелер
42. Мұлікті тегін пайдалану шартты ұтмы, түрлері
43. Тасымалдау шарты: ұтмы, қызынушылардың жауапкершілігі мәселелері
44. Мерділгерлік шарттың түсінігі мен түрлері, таланттары және жауаптылық мәселелері
45. Мұлікті жаудау шарты түрлері, таланттары және миндеттемелер
46. Банктик қызмет көрсету шарты
47. Сақтау шарты: ұтмы, жекелеген түрлері, миндеттемелерді орындау және жауапкершілік
48. Сақстандыру шарты ұтмы, түрлері және шарттың колданылуы
49. Тапсырма шарты ұтмы, мазмұны және таланттарды орындау мәселелері
50. Комиссия шарты туралы жалпы ережелер
51. Заем шарты және таланттарды орындауды камтамасыз сту мәселелері
52. Мұлікті сенингерлікен басқару ұтмы және оның пайдасы болу негіздері
53. Кешенді көзіндердін лицензия шартты туралы жалпы ережелер
54. Конкурстық миндеттемелер мазмұны. Тендер. Аукцион.
55. Ақшалай талант беріп кириллицада шарттың мәні және жалпы ережелер
56. Зииң көлтүрдін салдарынан тұындаітын миндеттемелер және зиянды отеу мәселелері
57. Негізсіз баяу ұтмы және негізсіз баяу салдарынан тұындаітын миндеттемелер
58. Интеллектуалдық меншік құқығы түсінігі, объектілері және құқықты жүзеге асыру, коргау мәселелері
59. Авторлық құқық және оны коргауды құқықтық реттеу

60. Селекциялық жетістіктерге құық  
 61. Азаматтық айналымға, тауарларга және қызмет көрсетулерге катысушыларды дарапандыру құралдары  
 62. Мұрагерлік құық және мұрагерлік туралы жалпы ережелер
- «Қазақстан Республикасының енбек құқығы»
63. Енбек құмының құықы саласы ретінде ұтмы, қагидалары  
 64. Енбек катынастарын мемлекеттік құқықтық реттеу мәселелері  
 65. Енбек құықы катынастары түсінігі, туындау негіздері  
 66. Енбек құмызы субъектілері және олардың құқыктары мен міндеттері  
 67. Енбек шарты: мазмұны, тараптардың құқыктары мен міндеттері, жасасу тәртібі және талаптары
68. Енбек жағдайларының отгеруine байланысты енбек шартының отгеруі  
 69. Енбек шартын бұзу және тоқтату негіздері  
 70. Енбек тәртіптемесі түсінігі, қолданалары және тәртіптік жаза мәселелері  
 71. Жұмыс уақыты түсінігі, түрлері және оны есепке алу тәртібі  
 72. Енбек құмынаның тұнығы уақыты түсінігі, түрлері және беру тәртібі  
 73. Енбекті нормадау және енбекке ақы төлеу мәселелері  
 74. Қасииткі даярлау, кайта даярлау және біліктілік арттыру  
 75. Енбек шарты тараптарының, жіберуші тарап жұмыскерінің материалдық жауапкершілік мәселелері
76. Енбек құмынаның көпілдіктер мен отемакы толемдері: ұтмы, түрлері және жүзеге асырылу мәселелері  
 77. Жұмыскерлердің жекелеген санаттарының сибетін реттеу ерекшеліктері  
 78. Маусымдық және вакталық жұмыс адістерін құқықтық реттеу мәселелері  
 79. Енбек катынастарынаның әлеуметтік әріншестік: катысушылар, міндеттері және үймадастыру мәселелері  
 80. Енбек құмынаның ұлоымдық шарт: түсінігі, мазмұны және енбек құқыктарын коргаудағы ролі  
 81. Жеке енбек даулары және оны шешу мәселелері  
 82. Ұжымдық енбек даулары: ұтмы, туындау негіздері және оны шешудің құқықтық жоддары  
 83. Енбек қауіпсіздігі және енбекті коргау: ұтмы, катысушылардың құқыктары мен міндеттері және үймадастыру мәселелері  
 84. Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқындарды тергең тексеру және есепке алу  
 85. Енбек заннамасының саналуын мемлекеттік бакылау мәселелері  
 86. Енбек қауіпсіздігі және енбекті коргау жөніндегі ішкі бакылауды жүзеге асыру тәтіктері
87. Енбекті халықаралық-құқықтық реттеу пәні, адісі және қагидалары  
 88. Нотариат қызметі: түсінігі, үймадық және құқықтық негіздері  
 89. Нотариаттық іс-әрекеттер және оларды жасау ережелер
- «Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу құқығы»
90. КР Азаматтық іс жүргізу құқыны міндеттері және қагидалары  
 91. Азаматтық сот ішін жүргізу түсінігі, түрлері  
 92. Азаматтық іс жүргізуін салындырыту түсінігі, түрлері  
 93. Сот шығыстары. Мемлекеттік баж  
 94. Азаматтық процесуалдық құқық катынастары, реттелу адістері  
 95. Азаматтық процесуалдық құқық катынастарының субъектілері  
 96. Азаматтық істердің ведомстволығы және соттылық  
 97. Соттық далалдеу және даладемелер. Даладемелердің жіктелуі  
 98. Талап жөні талап көю. Талап элементтері
99. Процестік мерзімдер. Соттық мерзімдер  
 100. Соттың өкілдік ұтмы, түрлері, екіл бола алмастын тұлғалар  
 101. Талап көвөді камтамасыз сту  
 102. Азаматтық іс жүргізудеғі татуластыру ресімдері. Медиация  
 103. Бірінші сатыдағы сот актілері  
 104. Ерекше іс жүргізу  
 105. Сот актілерін кайта қарастыру бойынша іс жүргізу  
 106. Іске катысатын адамдардың құқықтық мәртебесі  
 107. Сот талқылауы. Хаттама жүргізу  
 108. Сот актілерін кайта қарастыру бойынша іс жүргізу  
 109. Бұйрық арқылы іс жүргізу  
 110. Сот актілерін жаңадан анылған жана мән-жай бойынша кайта қарастыру  
 111. Шетелдік тұлғалар катысатын іс жүргізу. Халықаралық процесс  
 112. Соттың құрамы және оған қарсылық билдіру  
 113. Соттар-азаматтық іс жүргізуін міндетті субъекті  
 114. Сот актілерін атқару. Атқарушылық іс жүргізуін міндеттері  
 115. Прокурордың азаматтық іс жүргізуе катысумы  
 116. Заңдық манизы бар фактілерді аныктау бойынша іс жүргізу  
 117. Тараптар және олардың процесуалдық құқыктары мен міндеттері  
 118. Сот хабарлаудары мен шақыртулары  
 119. Электронды форматта іс жүргізуін ерекшелігі. Электрондық құркattar  
 120. Сот актілерін жаңадан анылған және жана мән-жайнармен кайта қарастыру бойынша іс жүргізу

### 3.3 Кешеңді емтиханда вайдалануга рұқсат етілген заебиеттер тұлғам (бар болса) 4. Пәннің оқу-ақтөмөлік камтамасыз етілуі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 30.08.1995 ж. (2019.23.03. өзгерістер мен толықтырударымен);
2. Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі Жалпы болім 27.12.1994 ж. (2020.10.01. өзгерістер мен толықтырударымен);
3. Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі Ерекше болім 01.07.1999 ж. (2020.10.01. өзгерістер мен толықтырударымен);
4. Қазақстан-Республикасының Азаматтық процестік кодексі. 2015 жылғы 31 наурыздағы № 377-В, КРЗ;
5. 6. КР Енбек кодексі 2015ж, 23-карашы
7. Қазақстан Республикасының Сот жүйесі және судылардың құқықтық мәртебесі туралы ЗАны 2000ж, 25-желтоқсан
8. КР атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының құқықтық мәртебесі туралы 2010ж, 2-сауір
9. Қазақстан Республикасының «Коммерциялық емес үйамдар туралы» 2001 ж. 16 наурыздағы № 142-II ЗАны.
10. Қазақстан Республикасының «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» 2011 жылғы 11 наурыздағы № 483-IV ЗАны.
11. Қазақстан Республикасы «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 02.07.2003 жылды №461заны
12. Қазақстан Республикасы «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» 20.12.1991 жылды №1017-XII Заны
13. Қазақстан Республикасы «Шетелдіктердің құқықтық жағдайы туралы» 19.06.1995 жылды №2337 Заны
14. Қазақстан Республикасы «Жауапкершілігі шектеуді және косымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Заны 22.04.1998 жылды №220-1 Заны.

15. Қазақстан Республикасы Акінөнерлік көлемдер туралы 13.05.2003 жылғы № 415 замы
16. Қазақстан Республикасы Өтілдіріктік кооператив туралы 05.10.1995 жылғы № 2486 замы
17. Қазақстан Республикасы Шаруашылық серіктестіктер туралы 02.05.1995 жылғы № 2255 замы
18. Авторлық құқық және сабактың құқыктар туралы Қазақстан Республикасының 1996 жылғы 10 маусымдағы № 6-І Заны
19. Қазақстан Республикасының Қесіпкерлік Кодексі 2015 жыл 29 наурыз.
20. «Тұтынушылар құқыктарын көргөзу туралы» КР 2010 жылдың 04 мамырындағы №247-IV замы, (соңғы взгерістер мен толықтырулармен 2019)
21. С.Идрішева. Қазақстан Республикасының азаматтық құрылғы. Оқу құралы. «Форумант» баспасы, Астана-2015.
22. Аубакирова, Гульдана Айтмұхамбетовна. Залог как способ обеспечения исполнения обязательства : учеб. пособие / Г. А. Аубакирова ; М-во внутр. дел РК, Караганд. акад. им. Б. Бейсенова. - Караганда : Карагандақ акад. МВД РК им. Б. Бейсенова, 2018. - 62 с.
23. Лепесова А. К. Гражданское право : учеб. пособие / А. К. Лепесова ; [Акад. гос. упр. при Президенте РК]. - Астана : Акад. гос. упр. при Президенте РК, 2019. - 324, с.: табл.
24. Сулейменов М.К. Избранные труды по частному праву (20112016). Т. Гражданское право. - Алматы, 2016.
25. Камбарова Н.Ш Гражданское процессуальное право Республики Казахстан: учебник. - Алматы: Нұр-Пресс, 2014. - 316 с.
26. Қайса С., Искакова А Комментарий Гражданскому Процессуальному кодексу РК. (Часть 2). Алматы: Жеті Жарғы, 2014. - 384
27. Акимбекова С.А.Методические рекомендации по организации и проведению деловой игры по гражданскому процессу: учебное пособие. - Алматы: Казак университети, 2014. - 78 с.
28. Куанова И.З. Методика судебного разбирательства и составления судебного решения по трудовым спорам. Практическое пособие. - Астана: Prosper Print, 2014. - 84 с.
29. Қазақстанның Еңбек құрылғы. Жалпы белгілі Хамзин А.Ш, Хамзина Ж.А Жапаков С.М Алматы 2019
30. КР Еңбек құрылғы оқу құралы Алматы Жапаков С.М 2016
31. КР Еңбек құрылғы Алахасев Н.Ж Жеті жарғы 2018 Алматы
32. Жаксылғыков, Аман Жаксылыкович. Трудовое право Республики Казахстан : практикум / А. Ж. Жаксылыков ; М-во внутр. дел РК, Карагандақ акад. МВД РК им. Б. Бейсенова. - Караганда : Карагандақ акад. МВД РК им. Б. Бейсенова, 2017. - 65 с.
33. Қазақстан Республикасы мен ТМД елдерлерин сибек заннамасын жаңырту: теория мен тәжірибелі : материалы международного круглого стола, 19 июня 2017 г. / КазНУ им. аль-Фараби, Алмат. фил. Санкт-Петербург. гуманит. ун-та профсоюзов ; [редкол.: Т. М. Абайдельдинов, И. В. Мекибовская, А. М. Куренин и др.; отв. ред. А. Жұмабаева]. - Алматы : Қазақ үн-ті, 2017. - 90 с.
34. Енбекті коргау [Матін] : оқу құралы / ал-Фараби атын. ҚазҰУ ; Әдем Сандыбайұлы Аскарова, Салтанат Элісанқызы Балғенова, Олег Александрович Лавринцев ж. б. ; ред Г. Ыбырайқызы. - Алматы : Қазақ үн-ті, 2016. - 153, [1] б. - Библиогр.: 153 б.

### 3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар

#### Қазақстан Республикасының азаматтық құрылғы

Азаматтық құқық ұлттық құқық жүйесінде қазақстандық жеке құқықтың түбебейлі негізлерін айқынданған кана юймай, қасіпперлік қызметті іске асыру нотохесінде, тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді және т.б. айналымын азаматтық-құқықтық реттеу нотижесінде кілімдіктердің көңіл-кеңілдегі мүлдіктік жеке және мүлдіктік емес котамдық катынастарды реттейтін жеке құқықтың «конституциясы» болып табылады. Азаматтық құқық пәннін жеткілікten ленгейдегі көңіл-кеңілдегі вұмының бір құқық саласының басқа да түрлі отбасы, сибек, әкімшілік, қасіпперлік құқық сияқты құқық салаларымен отара көрін-көтінен алдын ала айқындаидай.

Оқу мақсаты - студенттердің жалпы қосағы дайындығын күйнешіту, сонымен китар студенттерде азаматтық құқық мәселелері бойынша жүбелі және кешенді білімдерді қалыптастыру есебінен олардың мамандынуын тереңдету. Қазақстан Республикасының азаматтық құрылғы пәннің итерудің мақсаты: пәнди итеру процесінде азаматтық құқықтың негізгі құқықтық институттары, азаматтық заңдарының бисті қағидалары, қазақстандық заңнамалар жүйесіндегі азаматтық құқықтың орын, азаматтық құқыққаңыстаңырын құқықтық реттеу саласындағы ғылыми, тәжірибелі қызметтердің істей білуін және дәғдышын қалыптастыру болып табылады.

#### Курse міндеттері:

- 1) азаматтық катынастарын реттейтін нормативтік құқықтық актілерді жән-жакты қырынан мәнгеру және оларды құқықтық саралтау кабілетін қалыптастыру;
- 2) азаматтық катынастарын құқықтық реттеуде тұындастырып күрмелі мәселелерді шешудің онтайтын жолдарын табу және шешімдер кабылдау ісінде жән-жакты талдау кабілеттерін қалыптастыру;
- 3) дауарды шешу жолдарын анықтау және сот-торелік тәжірибесе колданылатын құқықтық актілерді колдану және саралтау кабілетін қалыптастыру;
- 4) студенттерге Қазақстан Республикасының азаматтық құрылғының тарихи дамудағы зерттегілік міндет және рөлін түсінізу;

**Оқытуздының пәннің құзіреттілігі.** Пәнди итеру барысында студент келесі қосағы құзіреттіліктерді қалыптастырады және көрсетеді: Осы пәнди итеру барысында студент келесі қосағы құзіреттіліктерді қалыптастырады және көрсетеді:

- азаматтық құқық пәні бойынша студент отиңін алған білімін логикалық түрғыдан бағандай білу, алған білімін іс жүзінде колдана білу кабілеттің болуы;
- критикалық талдау адістерін, зан техникаларын түсінү және колдануды, нормативті құқықтық актілерді түсіндіруде және колдануды болу;
- қажетті құқықтық ақираптарды алушың онтайтын жолдарын табу және жаңа технологияларды колдана отырып оның ондей болуға кабілетті;
- алған нотохелдерден сапасына саралтама жүргізу, дәлел мен жағдайларды дұрыс заны жітейді;
- құқықтық сипаттағы құжаттарды оңауда, нормативтік құқықтық актілер және олға құжаттарды құқықтық саралтауды іске асырады;
- қосағы заны тұжырым жасау және көнс беруді, құқықтық шешімдерді кабылдауды және нақты занға сәйкес олға де іс-арекеттерді жасауды біледі;

#### Азаматтық құқық ұтамы және пәні.

Азаматтық құқықтың түсінігі, құқық салалары арасындағы мәндер мен мәні. Азаматтық құқықтың пәні. Азаматтық құқықтың түсінігі, оның анықтамасы және негізгі бастамасы. Азаматтық құқық және азаматтық заннама. Азаматтық заннадарын үақыт аралығында колданылуы. Азаматтық құқықтың өзге де құқық салалары арасындағы мәндер мен мәні. Азаматтық құқықтың түсінігі, оның анықтамасы және негізгі бастамасы. Азаматтық құқық және азаматтық заннама. Қазақстан Республикасының аумагындағы негізгі азаматтық актілер. Азаматтық заннадарын үақыт

аралығында қолданылуы. Азаматтық заңдардың көрі күші. Кагидалар ұғымы. Азаматтық құрық қатынастарға катысушылардың тәндік қығидасы. Меншікке қол сұқтауышылы қагидасы. Шарт еркіндігі қагидасы. Жеке істерге кімнің болса да озбырылған араласуның жол беруге болмайтындығы қагидасы. Азаматтық құқыктарды кедергісіз жүзеге асыру қагидасы. Нұрсан келтірілген құқыктардың калына келтірілу қагидасы. Сот арқылы корғап қагидасы.

## Азаматтық күкүйіншілдіктердің ұғымы және мағазұны

Азаматтық-құбыстық катынастардың үтімі және ерекшеліктері. Азаматтық-құбыстық катынастардың элементтері: субъект, объект және мазмұны. Азаматтардың субъективтік құбыстары үтімі және субъективтік міндет. Азаматтық-құбыстық катынастардың түрлері және азаматтық субъективтік құбық. Азаматтық-құбыстық катынастарын пайдала болу, егерде және тоқтатылған негіздері.

**Азарттық күмбіздегі тапсы фактылер (айтак) туынніңі және турле**

Занды фактилердин (айғак) ұтмысы. Занды фактілер (айғак) түрлері. Эрекет және оқиға-  
занды фактілердін (айғак) түрі ретинде. Занды фактілер (айғак) азаматтық құмы  
катаңнастаудың пайды болу, езгеру, тоқтатылу негізі ретинде

#### **Аншеттк-куқыктык жұтынштар**

Азаматтық-күкшылдық катынастар үтлемі жөн мазмұны. Азаматтық күкшылдық катынастардың пайда болу, егеру, токтатылу негізін үтлемі. Занды факілдер (айтағанда) азаматтық күкшылдық катынастардың пайда болу, егеру, токтатылу негізі ретінде.

Атаматтық күзілстардың коргауды жүзеге асыру және коргау

Азamatтык күккіттарды коргауды жүзеге асыру. Азamatтык күккіттарды коргауды жүзеге асыру тәсілдері. Азamatтардың күккіттері мен заңды мұдаслерін сот арқылы коргауды Келтірілген материалдық және моральдық зиянды калпына келтіру жағдайлары. Талап көрмәзім.

**Мұдайстік емес оліндік құқықтар, алардың көргөзу**

Мұлтқын емес озіндік күштегің ұтымы. Мұлтқын емес озіндік күштегің азаматтықтың ұтымы. Мұлтқын емес озіндік күштегің қорғау. Озін-өзі қорғау.

## **Азаттық күкілдердің облыстырларының үзімі**

Азаматтық құық объектілерінің үйімі және түрлөрі. Мұлік – азаматтық құықтың объектісі. Жер-құықтың аринасы объектісі ретінде. Козғалыттың және козғалмайтын мұлік. Комек және басқа да ереккеттер азаматтық құықтың объектісі ретінде. Санаткерлік азаматтық құық объектісі. Ақша, шетел валютасы азаматтық құықтың объекті ретінде. Багалы қызметтер, олардың түрлері және ерекшеліктері. Мұліктік емес өзіндік құықтар.

**Объекттердің айналым кабелеттілігі және айналым кабелетсүйт**

Азаттық күкіс объекттерінің айналым қабылттылығы және айналым қабылтсаңғы үзімі. Азаттық айналымдан алмабаған және алмиян заттар.

#### **Заттарын үткімшілдік және оны сараптау**

Заттардың азынан жаңынан көрүшү.  
Заттардың узымы. Азаматтык айналымдағы орын. Заттар - азаматтык күкшіті объектісі ретінде Заттарды саралуа. Заттардың жекелеген түрлеріне жады сипаттама. Козгалатын және козгалмайтын заттар. Болшети және болшебейтын заттар. Басти зат және керек жарап. Жаңыда және жаңысын заттар. Козгалатын заттар ұтымы. Козгалатын заттар азаматтык күкшік объектісі ретінде Козгалатын заттардың белгілері. Козгалатын заттарды саралуа. Козгалмайтын заттар ұтымы. Козгалмайтын заттар- азаматтык күкшік объектісі ретінде. Козгалмайтын заттардың белгілері. Козгалмайтын заттарды саралуа. Козгалмайтын заттарды мемлекеттік тіркесу. Қасиопирин козгалмайтын заттын бір түрі ретінде.

#### **Бағылдықтардың үшінші түрлері**

Багалы қызылар үтимы. Азаттық айналымдағы орны. Багалы қағаздар түрлері. Багалы қағаздар мазмұны. Багалы қағаздар бойынша жасалатын шарттар. Шарттарда туындастырылған жауапкершілік.

## Азияттык күкъыстың субъекттері

Азаматтық құқық субъекттердің үзімі. Қазақстан Республикасының азаматы, олардың құқықтары мен міндеттері. Шетел азаматы және азаматтың жок адамдар. Занды тұлғаар азаматтық құқықтың субъектісі ретінде. Мемлекет пең экономикалық-аумактық белгілістің азаматтық заңдармен реттеп етіп китаптастырып кітапсуз. Құқықсубъекттікпен үзімі және кұрамы. Жеке тұлғалардың құқықсубъектілігі. Занды тұлғаардың құқықсубъектілігі.

## **Жеке тұлға -азаматтық құқық субъектісі ретінде**

Жеке тұнға – азаматтық құқық субъекттері арасындағы орын. Азаматтардың есімі, әрекет және құқық кабілеттілігі. Олардың құқықтық жағдайы. Азаматтық ұтимы және оның мемлекеттегі бағланысы. Азаматтығы жок тұлғалар түсінігі. Шетел азаматтарының құқықтық жағдайы. Азаматтық заңнамаларға сай жеке тұлғаның құқықтық жағдайы. Қазақстан Республикасының азаматы, олардың құқықтары және міндеттері. Шетел азаматтары және азаматтығы жок адамдар. Азаматтың есімі. Азаматтың түргымысты жері. Азаматтық құқық кабілеттіліктің ұтимы және белгілері. Азаматтық құқық кабілеттілікте мазмұны. Азаматтық құқық кабілеттіліктің азаматтық әрекет кабілеттілікten ерекшелігі. Азаматты елді деп жариялау ұтимыс тәртібі. Азаматты еолді деп жариялау тәртібі. Порядок признания гражданства умершим. Азаматты еолді деп жариялау мерзімі. Сот тәртібімен азаматты еолді деп жариядау.

**Запсы туғыз үйнен және тұлғасы, белгілер**

Занды тұлғалардың ұғымы мен белгілері. Олардың азаматтық айналымдағы ролі. Занды тұлғалардың қызық қабиеттілігі мен ерекшеліктері. Занды тұлға органдарының құрылтық мәртебесі. Занды тұлғалардың финалдары мен өкілдіктері. Еншілес занды тұлға. Занды тұлғаның пайды болуы және тоқтатылуы. Құрылтай күзітшілері Жарғы мен құрылтай құжаттарының қарым-кataнысы. Занды тұлғаның банкротка ушырауы.

Занды тұнғалардың түрлері және оның үйымдауқ құқықтық нысаны.

Занды тұлғаның түрлөрі. Коммершилик және коммерциалық смес заңды тұлғазар. Катысушылардың үлесі мен киаптандарын анықтау Занды тұлғалардың акционерлік көгамның ерекшеліктері. Оңдайстік кооперативтің занды тұлға ретіндеге ерекшеліктері. Мемлекеттік мекемелердің ерекшеліктері. Коммершилик смес заңды тұлғалардан құжытылған жағдайлар. Занды тұлғалардың құрылтай құжаттарының ұзымы. Занды тұлғалардың құрылтай құжаттарының түрлері. Құрылтай шартты және жарғысы заңды тұлғалардың құрылғай құжаттарының түрі ретінде.

**Занды тұлғалардың қайта жорған үтімін, негін, түрлері, тәртібі**

Занды тұлғалардың кайта күру үшіндең көмек жасауда түрлері тортады.

Занды тұлғалардың кайта күру үшімдіктері. Занды тұлғалардың кайта күру негізі, түрлері, Занды тұлғалардың кайта күру тартібі. Занды тұлғалардың кайта күрудың таратудан ерекшелігі. Занды тұлғалардың тарату үшімдіктері. Занды тұлғалардың тарату негізі, түрлері. Занды тұлғалардың тарату тартібі. Занды тұлғалардың таратудың кайта күрудан ерекшелігі. Коммерциялық үйнімдер түсінігі. Коммерциялық үйнімдердің жекелеген түрлеріне сипаттама. Мемлекеттік түркек. Кужагаттары. Кайта күру және тарату.

Жауапкершілігі шектеулі серікстесік- коммерциялық заңды тұлғаның бір түрі ретінде.

Жауапкершілігі шектеуді серікtestтік үйнім. Жауапкершілігі шектеуді серікtestтік коммерциалық заңды тұлғаның бір түрі ретінде. Жауапкершілігі шектеуді серікtestтік үйнімдік күкірткы нысанды. Жауапкершілігі шектеуді серікtestтікін күрьзаты қыннаптыры. Жауапкершілігі шектеуді серікtestтікі қадта қару және тарату. Жауапкершілігі шектеуді серікtestтікін көсімшін жауапкершілігі бар серікtestтікен ерекшелілігі.

### **Кошымша жауапкершілігі бар серіктестік**

Коымша жауапкершілігі бар серкестіттің ұғымы. Коымша жауапкершілігі бар серкестік коммерциялық заңды тұлғанын бир түрі ретінде. Коымша жауапкершілігі бар серкестіктің үйімдыш құқықтық нысаны. Коымша жауапкершілігі бар серкестіктің



### **Азаматтық құбыстық шарт үтімі және белгілері.**

Азаматтық-құбыстық шарттардың үтімі және белгілері. КР-да нарықтық көпшілдіктерден қолынғасуындағы шартты алғын орны. «Шарт», «мәміс», «міндеттеме» үтімдерінің ара көпшілдіктері. Шартты сарапту. Оралымды және оралымсыз шарттар. Бір жакты және екі жакты шарттар. Алдың алға шарт жасасу. Үшінші тарапқа тиімді шарт. Шарт нысанының үтімі және тәртібі. Шарт нысаны. Шарттың жағбаша және аудында нысаны. Шарт еркіндігі. Шарт мәмісі. Шарт жасау тәртібі. Шарттарды жасасу, озгерту және бузу негіздері. Оферта және акцепт шарт жасасудың негізі ретінде. Шарттарды озгерту және бузу тәртібі. Шарттарды озгерту және бузу салдары.

### **Азаматтық құбыстық жауапкершілікten үтімі және негіздері.**

Азаматтық құбыстық жауапкершіліктің үтімі және негіздері. Азаматтық құбыстық жауапкершіліктің нысаны. Азаматтық құбыстық бұзушылықтың құрамы. Азаматтық құбыстық жауапкершіліктің түрлері. үтімі және негіздері

### **Сатып алу – сату шартының түсінігі, мәмісі және түрлері.**

Сатып алу – сату шартының түсінігі. Сатып алу – сату шартының мәмісі. Тарантары. Жауапкершілік. Сатып алу – сату шартының түрлері (тауар жеткізілімі шарты, келісім – шарт жасасу, қасіпорынды сатып алу – сату шарты, бөшкетен сатып алу – сату шарты, энергиямен жабдықтау шарты).

### **Тауар жеткізілімі үтімі және шарттары.**

Тауар жеткізілімі үтімі және шарттары. Тауар жеткізілімі шарттарының жасалу, озгеру және токтатылу тәртібі. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Тауар жеткізілімі шарттарын бұзған үшін тарантардың жауапкершілігі.

### **Касіпорынды сату шартының үтімі және мәмісі.**

Касіпорынды сату шартының үтімі, белгілері, мәні және мәмісі.

Негізгі шарттары. Касіпорынды сату шартының субъектілері. Сатушының құбыстықтары мен міндеттері. Сатып алушының құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Бөшкетен сатып алу- сату шартының үтімі және мәмісі.**

Бөшкетен сатып алу- сату шартының үтімі және мәмісі. Бөшкетен сатып алу- сату шартының жасалу, озгеру және токтатылу тәртібі. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Бөшкетен сатып алу- сату шартын бұзған үшін тарантардың жауапкершілігі.

### **Келісім-шарт жасасу (контрактация) шартының үтімі және мәмісі.**

Келісім-шарт жасасу (контрактация) шартының үтімі, белгілері, мәні және мәмісі. Негізгі шарттары. Келісім-шарт жасасу (контрактация) шартының тарантары, олардың құбыстықтары мен міндеттері. Келісім-шарт жасасу (контрактация) шартын бұзған үшін тарантардың жауапкершілігі.

### **Айырбас шартының түсінігі және мәмісі.**

Айырбас шартының түсінігі. Айырбас шартының мәмісі. Айырбас шартының түрлері. Тарантары. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері.

Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Сыйга тарту шартының түсінігі, мәмісі.**

Сыйга тарту шартының түсінігі. Сыйга тарту шартының мәмісі. Сыйга тарту шартының түрлері. Шарт тарантары. Пайда болу негіздері. Шарт бойынша жауапкершілік. Кайырмалдық.

### **Рента шартының түсінігі, мәмісі және түрлері.**

Рента шартының түсінігі. Рента шартының мәмісі. Рентаның түрлері. Гүмырақ рента. Тұрастың рента. Өмір бойы асқырауда үстен туралы рента шарты. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Жалға алу шартының түсінігі, мәмісі және түрлері.**

Жалға алу шартының түсінігі. Жалға алу шартының мәмісі. Жалға алу шартының түрлері. Лизинг. Касіпорынды жаудау. Үйлер және гимназияларды жаудау. Колік куралдарын

жаудау. Прокат. Тарантар. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Мұлікті тегін пайдалану шартының үтімі және мәмісі.**

Мұлікті тегін пайдалану шартының үтімі және ерекшелігі. Мұлікті тегін пайдалану шартының. Мұлікті тегін пайдалану шартының токтатылуы.

### **Тұрғын үйді жалға алу шарты.**

Тұрғын үй заңдылығынан түсінігі мен мәмісі. Жеке тұрғын үй корында тұрғын үйді жалға алу. Мемлекеттік тұрғын үй корында тұрғын үйді жалға алу. Тарантар. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Мердігерлік шартының түсінігі, түрлері.**

Мердігерлік шартының түсінігі. Мердігерлік шарт мәмісі. Шарт тарантары. Бас мердігер және косалы мердігер. Мердігерлік шарттың түрлері. Мердігердің құбыстықтары мен міндеттері. Құрылым мердігерлігі. Ғылыми-зерттеу, технологиялық жұмыстарға мердігерлік. Шарттың бұзғандағы үшін жауапкершілік.

### **Отемелі қызмет көрсетудің түсінігі және мәмісі.**

Отемелі қызмет көрсетудің түсінігі. Отемелі қызмет көрсетудің мәмісі

Отемелі қызмет көрсетудің түрлері. Шарт тарантары. Шарттың аткару. Отемелі қызмет көрсету шартына ақы толесу.

### **Тасымалдау шартының түсінігі, мәмісі, түрлері.**

Тасымалдау шартының түсінігі. Тасымалдау шартының мәмісі. Тасымалдау шартының тарантары. Тасымалдау шартының түрлері. Шарт бойынша жауапкершілік. Тасымалдау шартының түрлері.

### **Колік экспедициясы шартының түсінігі және мәмісі.**

Колік экспедициясы шартының түсінігі. Колік экспедициясы шартының мәмісі. Тарантары. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Колік экспедициясы шарты бойынша жауапкершілік.

### **Зәем шартының түсінігі және мәмісі.**

Зәем шартының түсінігі. Зәем шартының мәмісі. Зәем шартының түрлері. Зәем шартының тарантары. Тарантар құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

### **Факторинг (акшалай талапты беріп қаржыландыру) шартының үтімі.**

Факторинг (акшалай талапты беріп қаржыландыру) шартының мәмісі. Понятие договора факторинга (финансирование под уступку денежного требования). Факторинг (акшалай талапты беріп қаржыландыру) шартын жасасу, озгерту және бузу тәртібі. Тарантардың жауапкершілігі.

### **Банктик қызмет көрсету шарты.**

Банктик қызмет көрсету шартының түсінігі. Банктик қызмет көрсету шартының мәмісі. Банктик қызмет көрсету шартының тарантары. Банктик қызмет көрсету шарты тарантарының құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауаптылық.

### **Сактау шартының түсінігі және мәмісі.**

Сактау шартының түсінігі. Сактау туралы жалпы ережелер. Сактаудың жекелетен түрлері. Тауар коймасында сактау. Сактау шартының мәмісі. Сактау шартының түрлері және нысаны. Сактау шартының тарантары. Сактаушының құбыстықтары мен міндеттері. Сактау шартының мерзімі. Сактау шарты бойынша жауапкершілік.

### **Сактандыру шартының түсінігі, мәмісі және түрлері.**

Сактандыру шартының түсінігі. Сактандыру шартының тарантары. Сактандырушының құбыстықтары мен міндеттері. Сактандышының құбыстық жағдайлары. Сактандыру шарты бойынша жауаптылық.

### **Тапсырма шарты.**

Тапсырма шартының түсінігі. Тапсырма шартының мәмісі. Тарантары. Тапсырма шарты бойынша ақы толесу. Тарантардың құбыстықтары мен міндеттері. Шарт бойынша жауапкершілік.

**Басқаның мүддесіне тапсырмасыз іс ерекет жасау.**

Басқаның мүддесіне тапсырмасыз іс ерекет жасау. Басқаның мүддесіне тапсырмасыз іс ерекет жасау шарттары.

#### **Комиссия шарты**

Комиссия шартының түсінігі. Комиссия шартының мазмұны. Комиссия шартының турлери. Тараптари. Тараптариның құқыктары мен міндеттері. Орындалу мерзімдері. Мерзімде орындағаны үшін жауаптылық. Материалдық жауаптылық негіздері.

#### **Мұлікті сенимгерлікен басқару шарты.**

Мұлікті сенимгерлікен басқару шартының түсінігі. Шарт тараптари. Мұлікті сенимгерлікен басқару шартының мазмұны. Мұлікті сенимгерлікен басқару шартының турлери. Шарт бойынша жаупакшылар.

#### **Кешенді қосіпкерлік лицензия (франчайзинг) шарты.**

Кешенді қосіпкерлік лицензия (франчайзинг) шартының ұтмы. Кешенді қосіпкерлік лицензия (франчайзинг) шартының мазмұны. Кешенді қосіпкерлік лицензия (франчайзинг) шарты жасасу, озерту және бұзу тәртібі. Тараптариның құқыктары және міндеттері. Франчайзинг шартының тоқтатылуы.

#### **Конкурстық міндеттемелердің түрлері мен мазмұны.**

Конкурстық міндеттемелердің түрлері. Конкурстық міндеттемелердің мазмұны. Тендер. Конкурстық міндеттемелер бойынша сыйын. Аукцион. Аукцион отқызу тәртібі.

#### **Зинн келтіру салдарынан туындағыны міндеттемелер.**

Зинн келтіру салдарынан туындағыны міндеттемелер ұтмы. Түрлері. Азаматтың өмірі мен пенсаулығына келтірілген зиннды отеу. Тауарлардың, жұмыстардың, кімбет көрсетулердің жеткіліксіздігі салдарынан келтірілген зиннды отеу. Моральдық зиннды отеу.

#### **Негізін басу салдарынан туындағыны міндеттемелердің ұтмы.**

Негізін басу салдарынан туындағыны міндеттемелердің ұтмы және мазмұны, оларға жалын сипаттама. Кайтаруға жататын мұліктің құнын анықтау. Негізін байлыстың құнын отеу. Кайтарылуға жаттайдын негізін байлық.

#### **Интеллектуалдық мешіткің құқығы ұтмы және тұраері.**

Интеллектуалдық мешіткің құқығының мазмұны. Интеллектуалдық мешіткің құқығының субъектілерінің құқыктары жағдайы. Авторлық және сабактас құқыктар. Онертабысқа, онерқасілтік үлгіге құқық. Селекциялық жетістіктерге құқық субъектілері. Интеллектуалдық мешіткің құқығының шарттарының тараптари және құқыктары жағдайы.

**Мұрагерлік құқық түсінігі, мұрагерлікін түрлері мен олардың құқыктарын реттелеу.**

Мұрагерлік құқық түсінігі. Мұрагерлік катынастарын пайда болу және оның субъектілері. Мұрагерлікін түрлері мен олардың құқыктарын реттелеу. Мұрагерлікке катысты істі ашу. Мұрагерлікін күзандыру. Мұрагерлікке катысты нотарнаттық ерекшелерге жалпы сипаттама. Өсіст бойынша мұрагер. Занды мұрагер. Мұрагерлік катынас субъектілерінің құқыктары мен міндеттері.

#### **Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу құқығы**

Курстары – азаматтық іс жүргізу құқығының негізгі теоретикалық ерекшелері тұралы, азаматтар мен үйимдердің субъективтік құқыктары мен заңдық мұдделерін коргаудын төтік тұралы, азаматтық іс жүргізу заңнамасының құрылымы мен құрамы және оны колданудың сот тәжірибелі тұралы студенттердің белімдерін және кабілеттерін қалыптастыру.

Бұл оку курса соптарда азаматтық істер бойынша сот төрсілігін жүзеге асыру барысынан туындағыны қоғамдық катынастарды реттейтін және азаматтарды, заңдық тұлғалар мен мемлекеттің бұзылған немесе дауланған құқыктарын, бастаңықтарын және заңдық мұдделерін коргау мен қалына келтіру тәртібі, сондай-ақ азаматтық іс жүргізу құқығының тән құқыктарды, ғылыми көзқарастарды және тәжірибелідерді реттейтін құқыктарды нормаларды оқып-үйренуге быншталған. Азаматтық іс жүргізу құқығы

пәннің оқып-үйренуде негізгі орын азаматтар мен үйимдердің субъективтік құқыктары мен заңмен көрсетілген мұдделерін коргаудың соттық нысанына беріледі. Сонымен қатар болашақ соптарды, прокурорларды, адвокаттарды, заң кенесшілерін, нотаристарды қосып дайындаудың қажетті шарты болып табылатын субъективтік құқыктар мен заңмен көрсетілген мұдделерді коргаудың соттық емес насыны тұралы, сондай-ақ соттық және соттық емес коргау нысанадары және құқыктарын, бастаңығы мен заңмен көрсетілген мұдделерін кляянын көлтірудің өзара қатынасы тұралы студенттер мағлұмат алады.

#### **Оқытудың міндеттері**

- азаматтық іс жүргізу құқық катынастары саласындағы азаматтық іс жүргізуни теориялық негіздерін және азаматтық іс жүреzi құқық катынастары саласындағы заңдық терминдерді мәнгеру;

- азаматтық іс жүргізу құқық катынастарын реттейтін нормативтік құқыктардың актілермен езіндік жасау кезінде талдаута дәғдисалануды мәнгеру;

- азаматтық-құқыктардың дауылары жауаптында дауыл материалдық құқық катынастарын заңдық саралтау үшін қажетті талдау жүргізу дәғдисалын мәнгеру;

- азаматтық сот ісін жүргізу саласына азаматтық-құқыктардың дауыларды және көліспеушіліктерді реттеудін балама тәсілдерін барынша көп сиптізу қажеттігін түсініп.

#### **Пәннің құріреттілігі:**

- Пәнди игеру барысында студент көсесі қасиби құріреттіліктерді қалыптастырады және көрсетеді түсніл және блуі: азаматтық сот ісін жүргізуни түрлері мен сатылары тұралы; азаматтық құқық катынастарының субъективтіліктері тұралы; азаматтық істер бойынша соттық дағдардан мансабтарды мен ерекшеліктері тұралы; құқықты талап жою арқылы коргаудын ерекшеліктері тұралы; азаматтық іс жүргізуде сот актілерін кайта қарастырылады тұралы; азаматтық құқыктардың көнгалиң соттық емес насындары мен азаматтық-құқыктардың дауыларды реттеудін балама тәсілдерін блеїді.

- Түснігепе мен білгеннін қолдану: соттық, тәжірибе материалдарымен және нормативтік құқыктардың актілермен әлеестіру және талдау жұмыстарын жүргізе блуі; қасиби қызметтін бағыттағы сойкес нормативтік-құқыктардың актілерді дайындаудаға катысуга кабілеттілік, пікірлерін жеткізу: ғылыми әдебиеттің жұмыс істеу, оқу курсының мәселелері бойынша шырталас жүргізу; нормативтік құқыктардың актілерді қолдануна, материалдық және іс жүргізушилік құқық нормаларын іске асыру блуі кабілетті;

- Қасиби қызметтін дамыған құқыктарын сана, құқыктарын ойлау және құқыктарын мәдениеттің негізінде жүзеге асыруға кабілеттілік, құқық субъектілерінің заңнамасын сактуын қамтамасын етуге кабілеттілік; заңға насты сойкес заңдық ерекшелерді жүзеге асыру жаңе шешімдер кабылдаудаға кабілетті болу; оқу дәғдисалары: азаматтық сот ісін жүргізуни артурулға сатыларында судья және іске, катысушы тұлғалар ретінде жеке дара процесстік ерекшелерді жүзеге асыруға; - құқыктардың нұсқаулықтарды, процессуалдық қызметтін әдістері мен тактикалық ескерін азаматтық істер бойынша іс жүргізу барысында дұрыс шешімдер кабылдаудаға кабілетті;

- соттық, судьяның және іске катысушы тұлғалардың атынан процессуалдық құжаттарды білдікті құрастыруға кабілетті.

#### **Азаматтық іс жүргізу құқығының пәннің жүйесі**

Азаматтық іс жүргізу құқығының пәннің міндеттері. Азаматтық іс жүргізу құқығының түсінігі. Азаматтық іс жүргізу құқыктарының пәннің, алсіз, жүйесі және дерек көмегі.

#### **Азаматтық іс жүргізу құқықтың көзінде азаматтық іс міндеттері**

Азаматтық іс жүргізу құқығының көзінде азаматтық іс міндеттері. Азаматтық іс жүргізу құқығының түсінігі. Азаматтық іс жүргізу құқыктарының пәннің, жүйесі және манзызы. Азаматтық іс жүргізу құқығының көзінде азаматтық іс міндеттері. Азаматтық іс жүргізу құқығының көзінде азаматтық іс міндеттері. Азаматтық іс жүргізу құқығының көзінде азаматтық іс міндеттері.

Зандылық қандасы және оның азаматтық іс жүргізуде жүзеге асырулым. Азаматтық істер бойынша сот азілдігінің үйимдым функционалдық көзінде азындықтарды, сот азілдігін тек соттың жүзеге асыруы, соптардың ауыспайтындығы және тағайындалуы, соптардың тәуелсіздігі, сот және зан алдында азаматтардың тәндігі, сот отырысынан жарнаптылығы, сот ондарын

жүргізу тілі. Азаматтық іс бойынша сот аздадігін жүрге асырудын функционалды қаридары, диспозитивті, босекелестік, тараптардың процесуалды тәндігі қаридары.

#### Азаматтық іс жүргізу құқықтық катынастары және оның субъектілері.

Азаматтық іс жүргізу құқық катынастарының түсінігі, мазмұны және басқа құқықтық катынастардан айырмашылығы. Азаматтық іс жүргізу құқықтық катынастарының пайда болу негіздері, оларды сарапау. Азаматтық іс жүргізу нормалары, азаматтық іс жүргізу құқық және ерекет кабілеттілік, заңды фактілер. Азаматтық іс жүргізу құқықтық катынастарының мазмұны және обьектілері. Азаматтық іс жүргізу құқықтық катынастарының субъектілері, олардың түрлері. Сот-азаматтық іс жүргізу құқықтық катынасның міндетті субъектісі ретінде. Соттың құқықтық мәртебесі, сот куралы. Сот құрамына қарсылық байду.

Азаматтық іс жүргізуелегі іске катысушы тұлғалар, олардың құқықтары мен міндеттері. Іске катысушы озге де тұлғалар, олардың процесуалдық құқықтары мен міндеттері.

#### Азаматтық іс жүргізуелегі тараптар

Азаматтық іс жүргізуелегі тараптардың түсінігі. Тараптардың жалпы және арнайы құқықтары мен міндеттері. Азаматтық іс жүргізу құқық кабілеттілік пен ерекет кабілеттілік. Тиісті сөмес жауапкердің түсінігі. Тиісті сөмес жауапкердің ауыстырудың тәртібі, шарттары мен салдары. Азаматтық іс жүргізуелегі ортақ катынассылық. Түсінігі, негізі, түрлері. Ортақ катынассылардың құқықтары мен міндеттері. Іс жүргізу мираскорлығы (түсінігі, негізі және азаматтық құқықтаны мираскорлықтан айырмашылығы). Іске мираскорлық катынассы тәртібі және оның құқықтық мәртебесі. Ушінші тұлғалардың құқықтық мәртебесі.

#### Соттағы өкілдік

Соттағы өкілдік студің түсінігі. Өкілдік студің негіздері және түрлері (заңды, шарт бойынша, жарылық және когамлық немесе тапсырма бойынша және заңды оқыл). Заңды өкілдер. Соттағы өкілдік стуші тұрғаның өкілдітігі. Соттағы өкіл бола алмайтын тұлғалар. Өкілдің өкілділігі және оны ресімдеу.

#### Ведомстволық және соттылық

Ведомстволық түсінігі. Оның түрлері. Ведомстволық багыныстырылғы анықтау шарттары. Азаматтық істердің ведомстволық багыныстырылғы. Азаматтық істердің аралық соттарға ведомстволық багыныстырылғы. Азаматтық істер соттылығының түсінігі. Оның ведомстволық багыныстырылғыдан айырмашылығы. Азаматтық істер соттылығының түрлері. Тонтық соттылық. Аймактық соттылық. Азаматтық істердің бір соттың қаруынан скінші соттың қаруынан беру тәртібі. Соттылықтың тәртібін сактамаудың салдарлары.

#### Далелдеу және заледемелер

Сот далелдеуелінің түсінігі және мазмұны. Сот далелдеуелінің түсінігі. Далелдеу пәннін түсінігі. Далелдеу жағдайлары мен жайлар. Тараптар арасында далелдеу міндеттілігі болу. Далелдемелердің сарапау. Далелдемелердің ісін катыстырылғы және далелдеу куралдарының іске жиберілуі. Далелдемелердің бағалау. Далелдемелердің түрлері. Далелдемелердің қамтамасыз ету. Сот тапсырмалары. Сот тапсырмаларын беру мен орындаудың процесуалдық тәртібі. Тараптар мен үшінші тұлғалардың түсініктемелері. Жаibaша далелдемелер. Оның түрлері. Заттай далелдемелер, олардың жаibaша далелдемелерден айырмашылығы. Сараптама тағайындау. Сараптамының құқықтары мен міндеттері. Сараптама жүргізу тәртібі. Сараптамының корытындысы. Мамандардың құқықтары мен міндеттері. Гылыми техникалық куралдар және олардың далелдеу процесцендегі ролі.

#### Талап. Соттағы азаматтық істі қозғау және істі сот тапсылаудың айрлеу

Талап ондірісінің түсінігі және манзы. Талаптың түсінігі және оның элементтері. Талап түрлері. Талапта құқық және талап беруге құқық. Талаптың косу және болу. Талапты егерту. Талапкердің талаптан бас тартуы. Жауапкердің корғану куралдары. Қарсы талап және оны беру тәртібі. Талаптың қамтамасыз ету. Талап кою. Талап арыз және оның шарттары. Талап арыздың көзғалыссыз калдыру. Талап арыздың кемшіліктерді түзету тәртібі. Талап арыздың кабылдаудан бас тарту (негіздері және құқықтық салдары). Талап арыздың кайтарын беру. Талап арыздың кабылдау. Азаматтық істі қозғаудың құқықтық салдарлары.

Дайындық сатысының түсінігі, мазмұны, негізгі міндеттері және мерзімдері. Судьяның істі сотта қарасты айрлеу жөніндегі іс зеректері. Азаматтық істерді соттың қарасты айрлеу және сот қарасты тағайындау туралы үйгарымдар.

#### Соттағы істі қарасты

Соттағы істі қарасты сатысының түсінігі және манзы. Бірінші сот инстанциясында істі қарасты тәртібі. Сот отырысынан болімдері. Исті манзы бойынша қарасты. Исті қарасты токтата түрү, кейінде калдыру. Соттағы айрлеу кезде арызданы қарасты айрлеу және нысанадары. Сот отырысының хаттамасы. Сот отырысының хаттамасына ескертүледі қарасты. Ерекше іс жүргізуін түсінігі және манзы. Ерекше іс жүргізу тәртібінде соттағы айралытын істер. Ерекше іс жүргізу азаматтық істерді қарасты айрлеу тәртібі және басқа азаматтық іс жүргізуен айырмашылығы.

#### Татуластыру рәсімдері

Татуластыру рәсімінің ұғымы және түраері. Татуласу келісімнің табиғаты. Татуласу келісімі институтының азаматтық іс жүргізу құқықтың алатын орны. Татуласу мерзімін жасасу және бекітудің салдарлары. Медиация дауыларды шешудің балыма тәсілдерін бір түрі ретінде. Медиацияның қалыптаралы мен куралдары. Медиация рәсіміндегі медиатордың атқаратын ролі және қызметі. Қазақстанда медиацияның құқықтық реттеу.

Партиципативтік рәсімінің ұғымы және манзы.

Азаматтық іс жүргізуде партиципативтік рәсім тәртібімен дауды реттеу туралы келісім және оның орындау.

#### Бұйрық арқылы іс жүргізу

Бұйрық арқылы іс жүргізу түсінігі. Сотка жолдану тәртібі. Сот бұйрығының шығарылатын талаптар, бұйрық шығару туралы арызданы іс жүргізу тәртібі. Сот бұйрығының шығару тәртібі мен мерзім, бұйрықтың мазмұны. Сот бұйрығына қарсылық беру. Бұйрықты орындау. Сот бұйрығының мазмұны. Сот бұйрығының күннен жою.

#### Бірінші сатыдағы соттың актілері

Сот актілерінің ұғымы және түрлері. Сот шешімінің манзы және мағынасы. Сот шешімінің койылатын талаптар. Шешімінің мазмұны (оның курамасы боліктері).

Шешім шығарған соттың сот шешіміндегі жетіспеушіліктерді жоюы. Косымша шешім. Шешімді түсінізу. Қате жазудар мен анық арифметикалық көтөрді түзету.

Сот шешімінің заңдық күннен. Шешімінің заңдық күннен сиң саты.

Шешімінің заңдық күннен сиң құрылымдық салдарлары.

Шешімді лерсү орындау. Шешімді орындаудың кейінде калдыру және боліп орындау. Сот шешімінің орындауда тасалып езгерту. Алып берілген ақша сомазадары индекстесу.

Бірінші сатыдағы соттың үйгарымы. Сот шешімінің сот үйгарымынан айырмашылығы.

Үйгарымның түрлері (мазмұны, нысаны, шығару тәртібі). Сот үйгарымының заңдық күннен. Жеке үйгарым.

Сот шығыстары. Мемлекеттік баж. Мемлекеттік баж ұғымы. Толеу тәртібі. Мемлекеттік баж толеуден босату. Талап қою бағасы. Боязын кайтару. Сот шығыстарын тараптар арасында болу.

#### Кайта қарасты бойынша іс жүргізу

Азаматтық сот өнімінде апелляция институтының манзы және мағынасы. Апелляциялық өнімінде объекті мен субъекті. Апелляциялық шахымдар және наразылықтар беру тәртібі. Апелляциялық соттың өкілділігі. Соттың бірінші инстанциясында апелляциялық шахымнан бас тартуы. Апелляциялық сатыдағы соттың каулысы. Томенгі тұрған соттар үшін апелляциялық сот инстанциясынан каулысын, нұсқаударының міндеттілігі.

#### Сот актілерінің жаңадан ашилған мән-жайлар бойынша кайта қарасты

Сот актілерінің жаңадан ашилған мән-жайлар бойынша кайта қарасты айрелеу түсінігі

Сот ісін кайта қарасты айрелеу. Соттар. Мерзімдер және оның есептелеуі

Соттың кұрамы және карсылық білдіру. Сотқа карсылық білдіру үшін негіздер. Соттың алғылы кұрамының мәселелерін шешуі.

Электронды өтіп ісін жүргізу. Электронды құжаттар. Техникалық байланыс куралдарын пайдалану арқылы сот провесие көткесу

#### Кассациялық сатыда сотта іс жүргізу.

Сот ақтөлөрі. Занды күшіне енгіз сот ақтөлөріне отініштегі, ұсынылар, наразылық келтіру құрылғы берілген тұлғалар. Кассациялық тәртіппен қарайтын соттар. Кауды

#### Шетел құбығы субъектілері көткесінде істер бойынша ойліре

ҚР Конституциясы шетелдік азаматтар мен азаматтығы жок тұлғалардын сотка жолдану құрылғы. Шетедік азаматтардың, касиорынада мен үймандардың, азаматтығы жок тұлғалардың азаматтық іс-жүргізуінік құбығтары. Бір тараған ретінде шет мемлекетте тұратын немесе шетелдік азаматтар мен азаматтығы жок тұлғалар болып табылатын дауар бойынша істердің соттылығы. Шет мемлекеттерге талап кою. Шетедік соттардын сот тапсынбаларының орындау. Халықаралық процесс.

#### «Қазақстан Республикасының енбек құбығы»

Оку пәннің оқытудың мақсаттары: Болашақ қызметтің аясында енбек құбығы теориясын алған білімді және енбек заңдарының нормаларын қолдана алады; енбек құбығын енбекті колдану аяқында тараптардың қызметтің міндеттін зан қурали ретінде жариялау іс-әрекеттерін жүргізу, енбекке орналастыру, кабылдау және енбек шартын жасақтау, соңдай-ақ енбектік құбықтық көткестің жүзеге асырылады. Құбықтық мәселелер бойынша дұрыс және сауатты көнестер алады, құбықтық мәселелер, оның ішінде ғылыми синтетикалықтардың бойынша озекілдік аяқталып болады;

#### Оку пәннің оқытудың міндеттері

Аталған мақсаттарға жету үшін мынадай міндеттер жүктеледі:

- енбек көткестің реттейтін нормативтік құбықтык ақтөлөрі және жақты қырынан менгеру және олардың құбықтык саралып кабілеттің қалыптастыру;
- Енбек көткестің құбықтык реттеде тұындастырылған күрделі мәселелерді шешудің онтайтын жолдарын табу және шешімдер кабылдауда ісінде жаң-жақты талдау кабілеттерін қалыптастыру

- дауарды шешу жолдарын анықтау және сот-торелік тәжірибеле колданылатын құбықтык ақтөлөрді колдану және саралып кабілеттің қалыптастыру
- Теориялық білімдерді практикада ұтамды пайдалануға баулу.

#### 2.3 Оқыттың пәннің құрыреттілігі

- Студенттердің енбек құбығы және алеуметтік камсыздандыру құбығы пән бойынша жаң жаңы, тоғыз, онтайтын шешім, іс-әрекеттің мәнгереден коріністін білім натижесі болып табылады.

- Олтін алған білімін логикалық түрғыдан баяндай білу, алған білімін іс жүзінде колдана білу кабілеттін болуы

- Көсібі занды тұжырым жасау және көнестер аудио, құбықтык шешімдерді кабылдауды және нақты занға сайкес езге де іс-әрекеттерді жасауды болу;

#### Енбек құбығының құбық саласы ретінде ұтамы, көткесіліктері.

Енбек құбығы түсінігі. Енбек құбығының пәні: қызметкерлердің енбек көткестің жұмыс берушілер. Енбек көткестің тұғызы байланысты езге де көткестің. Енбек құбығының ұтамы мен маңызы қазакстанлық құбық жүйесінің негізгі салаларының бірі. Енбек құбығы адісі және оның ерекшеліктері. Енбек көткестің орталықстандарының және жергілікті реттеудің аракеттесін. Реттеудің нормативтік және шарттық тәсілдерін үйлестіру. Енбек құбығы жүйесі және енбек заңнамасының жүйесі. Енбек құбығын енбек қызметтің байдылысты құбықтын аралас салаларынан (азаматтық, экимшілік және т.б.) айыру. Енбек құбығы принциптерін түсінігі мен маңызы, олардың жалпы құбықтык

(негізгі) және салааралық көткестің. Енбек құбығы принциптері: олардың құрылымы, жіктелуі және сибек құбығы нормаларында жүзеге асырылуды.

Енбек көткестің мемлекеттік құбықтык реттеу мәселелері. Енбек көткестің көткестің саласындағы сибек жоннадегі мемлекеттік құзыретті органының құзыреті. Енбек инспекцияның жоннадегі жергілікті мемлекеттік органдар құзыреті. Енбек көткестің реттеу саласындағы атқаруышы органлар құзыреті.

#### Енбек құбық көткестің түсінігі, тұындау негізде

Енбек құбығы субъектілері: түсінігі, түрлері және олардың жіктеу. Жұмыскердің құбықтык мәртебесі. Енбек құбық субъектілігі. Жұмысберушінин құбықтык мәртебесі. Кәсіподактар және жұмысберушілер бірлестігі енбек құбығының субъектілері ретінде. Кәсіподактардың құбықтык жағдайлары, олардың құру тәртібі мен құзыреті. Енбек құбығындағы оқылдик.

#### Енбек құбығы субъектілері және олардың құбықтары мен міндеттері

Енбек құбығы субъектілері: түсінігі, түрлері және олардың жіктеу. Жұмыскердің құбықтык мәртебесі. Енбек құбық субъектілігі. Жұмысберушінин құбықтык мәртебесі. Кәсіподактар және жұмысберушілер бірлестігі енбек құбығының субъектілері ретінде. Кәсіподактардың құбықтык жағдайлары, олардың құру тәртібі мен құзыреті. Енбек құбығындағы екілдік.

Енбек шарты: мәмұны, тараптардың құбықтары мен міндеттері, жасасу тәртібі және талаптары

Енбек шартының ұтамы. Енбек шартын жасасу тәртібі. Мәмұны мен мөртімі. Енбек шартын токтату және бузу негіздерін жіктеу. Енбек шартының алеуметтік-құбықтык мәнінде және негізгі қызметті: енбек шартын жасау еркіндігі және мәжбурлі енбекке тыйым салу. Енбек шарты түсінігі. Енбек шартының мәмұны, тараптары. Енбек шартының жекелеген түрлерінің ерекшеліктері. Жұмысқа кабылдауды ресімдеу. Басқа жұмысқа аудыстырудың түсінігі мен түрлері. Ұакыттың аудыстыру. Жұмыстар шеттету. Енбек шартын токтату мен бузу түрлері. Енбек шартын тараптардың көзісіммен бузу. Жұмысберушінин бастасысымен енбек шартын бузу. Жұмыскердің бастасысымен енбек шартын бузу. Жұмыскердің заныз жұмыстар босатудың құбықтык салдарлары

Жұмыс уақыты түсінігі, түрлері және оны есепке алу тәртібі. Жұмыс уақыты түсінігі мен түрлері, оның ұтактығы. Қыскартылған жұмыс уақытын бекіту жағдайы. Төвік смес жұмыс уақытын бекіту тәртібі. Жұмыс уақыты режимі және оның мәмұны. Жұмыс уақыты режимін бекіту тәртібі және оның ерекше түрлері. Жұмыскерлердің үстеме жұмысқа және түнгі жұмысқа тарту ерекшелері. Қызметкерлердің жекелеген саниттерін үшін жұмыс уақыты саласындағы кепілдіктер.

Енбек құбығындағы тұнығу уақыты түсінігі, түрлері және беру тәртібі. Демалыс уақытын түсінігі және түрлері. Тұнығу және тамақтану үшін берілген үзіліс. Ариналы демалыстар. Демалыс және иемдік күндері. Жылдық азы толенетін демалысқа құбық. Қосымша енбек демалысы және оны беру тәртібі. Жылдық енбек демалысын алуға құбық беретін енбек отілін есептеу және жылдық енбек демалысын беру тәртібі. Қызметкерлерге жылдық енбек демалысын беру кезектелігі. Енбек демалысынан шақыртпап алу. Жеке енбек шартын бузу кезінде жылдық демалысты пайдаланбаган үшін отемакы толасу.

#### Енбекті нормалдау және енбекке ақы толеу мәселелері

Енбекті нормалдауды үйімдастыру саласындағы мемлекеттік кепілдіктер. Енбек нормалары. Колданыстаға енбек нормаларын дайындау, жана нормалар енгізу, алмастыру және кайта каруу. Енбек нормаларын дайындауда койылғатын талаптар. Енбекті нормалдауды реттеу ерекшеліктері.

#### Кәсіптік даярлау, кайта даярлау және біліктілікті арттыру

Жұмыс берушінин даярлау, кайта даярлау және біліктілікті арттыру жоннадегі құбықтары мен міндеттері. Кәсіби даярлау, кайта даярлау және біліктілігін арттыру жұмыс берушінің жаодамасы бойынша білім беру үйімдерінде. Үйімдерде қызметкерлерді

жасынан дақлау, кайта дақлау және олардың біліктілігін арттыру. Оқыту шартының мазмұны.

#### **Енбек шарты тараптарының материалдық жауапкершілігі**

Енбек шарты тараптарының, жіберуші тарап жұмыскерінин материалдық жауапкершілік мәселелері. Енбек күкімдіктердің тараптарының материалдық жауапкершіліктерінің түсінігі және оның маңызы. Енбек шарты тараптының көлтірілген заходы (зинди) отеу жондағе міндеттері. Енбек шарты тараптының заал (зин) көлтіргенде үшін материалдық жауапкершілік жағдайлары. Қызметкердің мүддін көлтірілген заал ушин жұмыс берушінин материалдық жауапкершілігі. Қызметкердің жұмыс берушінегін көлтіргенде үшін материалдық жауапкершілік үзімі. Қызметкердің жұмыс берушінегін көлтірілген заал ушин толық материалдық жауапкершілікте болу жағдайлары.

Толық жеке және ұжымдық (ортак) материалдық жауапкершілік туралы шарттар. Енбек шарты тараптарының көлтірілген заходы (зинди) отеу тәртіби

#### **Енбек күкімдіктер мен отемакы толемдері**

Енбек күкімдіктер мен отемакы толемдері үзімі, түрлері және жүзеге асырылу мәселелері. Кепілдіктер мен отемакылардың түсінігі және күкімдік маңызы. Түрлері жалпы және айналы кепілдіктер мен отемакылар. Кепілдіктер мен кепілдіктердің жағдайлары отемакылар. Отемакы толемдерінің мөшшерін белгілеу тәртіби. Қызметкердің іссапарға жіберу ережесі. Жұмыскерлердің мемлекеттік немесе көзімдік міндеттерді орындаған кезде берілетін кепілдіктер. Медициналық тексеруге жіберілетін қызметкерлер үшін кепілдіктер Донор болып табылатын қызметкерлер үшін кепілдіктер. Іссапаршарға жіберілетін жұмыскерлер үшін кепілдіктер мен отемакы толемдері. Қызметкердің жұмыс берушімен бірге басқа жерге ауыстыру көзіндегі кепілдіктер мен отемакы толемдері. Экологиялық зиянда және радиациялық катер аймактарында енбек қызметтерін жүзеге асыратын қызметкерлерге берілетін кепілдіктер. Жұмысынан айрылуына байланысты берілестін отемакы толемдері. Даалық жабдықталым ақшасын толеудің тәртіби мен шарттары. Қызметкерлерге жұмыс берушінің қаржатын есебінен алеуметтік жардемакы толсу.

#### **Жұмыскерлердің жекелеген санаттарының енбекін реттеу ерекшеліктері**

Маусымдық және нахтальк жұмыс адістерінің күкімдік реттеу мәселелері.

Маусымдық жұмыстар істейтін жұмыскерлердің енбекін реттеу ерекшеліктері. Нахтальк адістерінің жұмыс істейтін қызметкерлердің енбекін реттеу ерекшеліктері. Шығын қосындарлардың субъектілері қызметкерлердің енбекін реттеу ерекшеліктері. Үйде жұмыс істейтін қызметкерлердің енбекін реттеу ерекшеліктері.

Енбек күкімдіктер мен отемакы толемдерінің әлеуметтік әріптестік: күтісушылар, міндеттері және ұйымдастыру мәселелері. Енбек саласындағы әлеуметтік әріптестік түсінігі мен мазмұны. Әлеуметтік әріптестік субъектілері мен органдары. Әлеуметтік әріптестік жүйесі, нысаны. Әлеуметтік әріптестіктің міндеттері, кагидалары. Әлеуметтік әріптестік тараптары арасында көлісімдер жасасу тәртіби. Көлісім тараптары. Көлісімдердің мазмұны. Көлісімдердің колданылуы. Көлісімдердің орындалуын бакылау Көлісімдердеге күтісушудан жалтарғаны үшін жауапкершілік. Әлеуметтік әріптестік күкімдік актілерін тіркеу

#### **Енбек күкімдіктер үзімдік шарт**

Ұжымдық шарт түсінігі, тараптары. Ұжымдық шарттың мазмұны мен күрьымы. Ұжымдық шарттың колданылу мерзімдері мен аясы. Ұжымдық көлісімдердегі жүргізуін, ұжымдық шарттың зертлеу мен жасасудың тәртіби. Тараптардың ұжымдық шартты орындағаны үшін жауапкершілігі

#### **Жеке енбек даулары және оның шешу мәселелері**

Жеке және ұжымдық енбек дауларының пайда болу негіздері. Азаматтардың жеке және ұжымдық енбек дауларының конституциялық күйді, ереулік күкімдік косқанда. Енбек дауларының карайтын органдар. Жеке енбек дауларын көлісім комиссиясында карау. Көлісім комиссиясының күкімдік мөртебесі. Жеке енбек дауларын сотта карау. Ұжымдық енбек дауларының туындауы, оны карау тәртіби. Бітімгерлік расімдер. Татуластыру комиссиясы. Енбек

арбитражы. Енбек даулары бойынша шешімдерді орындау. Ұжымдық енбек даулары: үзімі, түмнендеңде және оның шешуінде күкімдік жолдары

**Енбек жауапшылдығы және енбекті коргау: үзімі, күтісушылардың күкімдіктері мен міндеттері және ұйымдастыру мәселелері**

Енбекті коргау: үзімі. Енбекті коргау жондағе нормалар мен ережелер (салаварлық, салалық) енбекті коргау жондағе нұсқаудың (ұлғыл, салалық, жергілік). Енбек жағдайлары бойынша жұмыс орындарын аттесттіктиуда жүргізу тәртіби және аттесттіктиуда нәтижелерінің мәні. Отемакылар және жондағе міндеттердегі есебінен қызметкерлерге ауыр және зиянды жағдайлары. Енбекті коргаудың күтіміндеңде түрлі үзімдік-күкімдік нысандары. Енбекті коргаудың басқару, енбекті коргау жондағе іш-шаралардың жоспарлауда және жарылғандыру. Өндірістегі жазатайым оқнагаларды тексеру және есепке алу.

**Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген тексеру және есепке алу**

Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексерудің жалпы ережелері және оларды есепке алу. Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексеру көзіндегі жұмыс берушінің міндеттері. Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексеру жондағе комиссияның күрт тәртіби және оның күрамы. Жіберуші тарап жұмыскерлердің енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексеру жондағе комиссияның күрт тәртіби және оның күрамы. Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексеру тәртіби. Енбек қызметтіне байланысты жазатайым оқнагаларды терген-тексеру материалдарын ресімдеу тәртіби және оларды есепке алу

**Енбек жауапшылдығы және енбекті коргау жондағе ішкі басылауды жүзеге асыру тәтіктері. Енбекті коргау үзімі**

Енбекті коргау жондағе нормалар мен ережелер (салаварлық, салалық) енбекті коргау жондағе нұсқаудың (ұлғыл, салалық, жергілік). Енбек жағдайлары бойынша жұмыс орындарын аттесттіктиуда жүргізу тәртіби және аттесттіктиуда нәтижелерінің мәні. Отемакылар және жондағе міндеттердегі есебінен қызметкерлерге ауыр және зиянды жағдайлары. Енбекті коргаудың күтіміндеңде түрлі үзімдік-күкімдік нысандары. Енбекті коргаудың басқару, енбекті коргау жондағе іш-шаралардың жоспарлауда және жарылғандыру. Өндірістегі жазатайым оқнагаларды тексеру және есепке алу.

**Енбекті халықаралық-күкімдік реттеу іоні, адіс және кагидалары**

Енбекті халықаралық-күкімдік реттеу субъектілері. Енбекті халықаралық-күкімдік реттеудің кайнар көздері және олардың сипаттамасы. Халықаралық және үлттық енбек күртімі нормаларының коллисіясы. Үлттық енбек занылышын жетілдіру үшін халықаралық актілердин іоні.

### **3.5 Корытынды емтихан тапсыру нәтижелерінің бағалауда критерийлері**

Күкім бакалаврии мамандығын даярлаудың салынған бағалауды Корытынды аттестацияның күтісушылары Корытынды аттесттіктиуда бағдарламасында айқындалған диагностикалық нысандар мен адістердегі пайдаданған отырып, белгілінген ережелер, принциптер, критерийлер, бағалау жүйесі мен шкаласы негізінде жүзеге асырады.

Бакалавриатты даярлау саласын бағалауда объектісіндеңде біліктілік тапсырмаларын орындауда процесінде жайташынан жауапкершілік жүйесінен алынған белім, белік және дәғдүлардың жыныстығы болып табылады.

Багалау жүйесін колдану арқылы оқыту сапасының деңгейі:

Әрпілкік жүйе бойынша баға	Баллдардың сандық баламасы	Пайыздық мәзмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша багалау
A	4,0	95-100	оте жаксы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	жаксы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Канагаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	
Fx	0,5	25-49	Канагаттанарлыксыз
F	0	0-24	

Корытынды аттестацияна бітірушінің жаудабын багалау критерийлері

Баға	Бағдарламаның даму деңгейінің сипаттамасы
Оте жаксы	<p>Студент жалпы мәдени, жалпы қасиәткік және құзыреттіліктердің жоғары деңгейде қалыптасуын көрсетеді, проблеманы, тұлымын зерттеудің міндеттері мен әдістерін, практикалық ондірістік тапсырмаларды түснегін ашады, қосбі терминологияның еркін арекет етеді, оны белгілеу және негіздеу кезінде қолданады, жұмыстың мақсаты, оның өзектілігі, жаңа идея тудыру кабілеті бар; жүйелі және аналитикалық ойлау дәрділарының менгереді; ез беріммен жұмыс істеу кабілетін, ез білімін, дәрдісін және иелігін басқарудагы мәселелерді шешуге қолдана білуін көрсетеді.</p> <p><b>Критерийлер:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- сұрақта толық, жаш-жасты жауап берілді;</li> <li>- жауапта нақты құрылым қалдаганады, логикалық реттілікен салынған;</li> <li>- студент барлық қосымша сұрақтарға нақты, дәлелді жауаптар берді.</li> </ul>
Жаксы	<p>Студент жалпы мәдени, жалпы қасиәткік және құзыреттіліктердің қалыптасуын орташа деңгейде көрсетеді: негізгі білім, дәрділар игерілген, бірақ тұлымын жұмыстың мақсатын кою және негіздеуде (практикалық ондірістік тапсырма) болмаша көтөрді, дәлсіздіктер, қынандықтар, орындалған қосбі тапсырмалардың нотижелерін негіздей отырып, оның өзектілігі:</p> <p><b>Критерийлер:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ұсынылған мәселе бойынша толық, еткей-тегжелі жауап берілді;</li> <li>- жауап анық құрылымдаған, логикалық реттілікен салынған;</li> <li>- ұғымдарды, тұлғаларды, терминдерді, мерзімдерді анықтауда көтөрді;</li> <li>- қосымша сұрақтарға толық емес немесе жеткіліксіз дәлелденген жауаптар берілді.</li> </ul>
Канагаттанарлық	<p>Студент базалық деңгейде жалпы мәдени, жалпы қасиәткік және құзыреттіліктердің қалыптасуын көрсетеді: бақылау іс-өрекеті кезінде слеулі көтөрді, белгілі бір білімнін, дәрдін және дәрділарды болмаған корінеді, студент білім мен дәрділарды колдануда айтарлықтай қынандықтарды бастаң көніреді. оларды жаңа</p>

жаддай зарга қошыру кезінде, тұлымын жұмыстың (практикалық ондірістік тапсырманың) мақсаттарын негіздеу, оның өзектілігі, орындалған қосбі тапсырмалардың нотижелерін негіздеу кезіндегі дәйділар.

**Критерийлер:**

- ұсынылған мәселе бойынша толық емес жауап берілді;
- бағындау логикасы мен реттілігіндегі кейбір бұлушылықтар бар;
- теориялық материалды бағындау және терминдерді тұлғаларды колдануда көтөрді жіберілді;
- қосымша сұрақтарға нақты емес жауап берілді немесе мәселенің мәннін шинайды

Канагаттанарлыксыз

Студент жалпы мәдени, жалпы қасиәткік және қасиәткік құзыреттіліктердің базалық деңгейден томен деңгейде қалыптасуын көрсетеді, білім, білік, дәрдін жеткіліксіздігі, толық немесе толық дәрлік жеткіліксіздігі корінеді.

**Критерийлер:**

- сұрақта толық емес жауап берілді;
- көрсету логикасы мен реттілігіндегі слеулі бұлушылықтар болса;
- теориялық материалды бағындау кезінде слеулі көтөрді (фактилерге, тұжырымдамаларға, тұлғаларға қатысты);
- студент қосымша сұрақтарға дұрыс емес жауап береді.

Бакалаврияттардағы даярлаудың сапа деңгейін багалау критерийлері мемлекеттік диагностикалық насындары мен әдістеріне байланысты дифференциалды түрде колданылады. Корытынды сұмбандығы көшөнді біліктілік сынағы корытынды бағасы тапсырмаларды орындау үшін жалпы бағазаудың сомасы болып табылады.

#### 4. Мүгелектер мен деңеаудаң мүмкіндігі шектеуі аламдар үшін корытынды аттесттаттауды отқызу ерекшеліктері

Мүмкіндігі шектеуі аламдар үшін корытынды аттесттаттауды отқызу Жоғары білім берудің білім беру бағдарламалары бойынша корытынды аттесттаттауды отқызу тәртіби туралы ережеге сайкес жүзеге асырылады.

Мүмкіндігі шектеуі студенттер, барлық басқа студенттер сияқты, белгілі бір студенттің ерекшеліктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дер кезінде жеке оку жоспары бойынша оны алады. Мүмкіндігі шектеуі аламдарға арналған жеке оку жоспары бойынша оку кезінде жогары білім алу мерзімі қажет болған жаддайда ұзынтылығы мүмкін, бірақ бір жылдан аспау мүмкін.

Оқытудың жеке кестесін жасау кезінде сабактарды отқызуін әртүрлі нұсқаларын қарастыру қажет: білім беру үйімінде (академиялық тоғта және жеке), қашыстықтан оқыту технологияларын қолдану арқылы үйде.

Мүмкіндігі шектеуі аламдарын изологиясының ерекшеліктерін ескере отырып, корытынды аттесттатту жүргізу. Білім алушыларды корытынды аттесттаттау росимдерін іске асқыру үшін білім беру үйінде Мүмкіндігі шектеуі аламдар үшін бейімделген және олардың негізгі білім беру бағдарламасында жоспарланаған оқыту нотижелеріне кол жеткізуін бағалауда мүмкіндік беретін бағалау құраларының корын күрү тиіс, сонымен білім беру бағдарламасында жарнанланған барлық құзыреттерді қалыптастыру.

Мүмкіндігі шектеуі білім алушыларды корытынды аттесттатту высамы жеке психофизикалық ерекшеліктерін ескере отырып белгіленеді (аудиевін, кигізде жазба, компьютерде жазба, тесттілеу түрінде және т.б.). Қажет болған жаддайда мүмкіндігі шектеуі білім алушылар жауап дағындауда қосымша уағыт беріледі. Мүмкіндігі шектеуі жандар үшін корытынды аттесттациядан қашыстықтап отуте мүмкіндік бар.